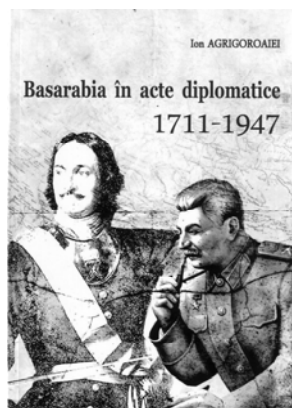

**ION AGRIGOROAIEI, *BASARABIA ÎN ACTE DIPLOMATICE*
1711-1947, CASA EDITORIALĂ „DEMIURG”, IAȘI, 2012,
260 PAGINI ȘI 17 HĂRȚI.**

În continuarea unor preocupări referitoare la statul național unitar român, istoricul Ion Agrigoroaiei publică recent o lucrare care, în esență, vizează România anului 1918, cu premisele, realizarea și consecințele a ceea ce s-a denumit „România Mare”. Două sunt părțile importante ale lucrării: o sinteză a evenimentelor referitoare la evoluția statului român medieval, modern și contemporan și 57 de documente (complete sau extrase) despre statutul Basarabiei din 1711 și până în 1991.

Deși are în vedere îndeosebi istoria teritoriului dintre Prut și Nistru, în cele șapte capitole (intitulate, de exemplu: **Hotarele firești ale statului român, În cadrul României reîntregite, Țara Românească a Moldovei de la Carpați la Marea Neagră, de la Dunăre la Nistru**) ce alcătuiesc prima parte a lucrării, autorul se referă de fapt la statul român în ansamblul său. Teritoriul statului român este considerat „patrimoniul său [...] în care s-a format și a evoluat, cu o continuitate neîntreruptă, poporul român” (p. 7), iar Basarabia nu a fost niciodată „provincie istorică distinctă și nici unitate administrativă aparte”, ci „o parte integrantă a Țării Moldovei” (p. 8). Citatele anterioare (din **Introducere**) ar putea lăsa impresia că ne aflăm în fața unei lucrări exclusiv cu caracter polemic. De fapt este vorba de un studiu critic cu o argumentare științifică impecabilă și exigentă cu care istoricul ieșean ne-a obișnuit. Astfel, unirea Basarabiei cu România este considerată, pe bună dreptate, un act de „eliberare națională și de integrare firească într-o societate aflată în proces de modernizare susținând valorile culturii și civilizației europene” (p. 78), iar pentru raptul teritorial din iunie 1940 se subliniază „caracterul ilegal” al acestuia și faptul că „teritoriile românești au fost ocupate prin forța armată” (p. 92). Din lectura cărții rezultă și o anumită nuanță critică susținută cu fermitate față de teorii ce nu se bazează pe realitate și care țin „de un trecut pe care nu avem a-l regreta” (p. 8). Reluarea unor teze neștiințifice („acest trecut revine printre noi”) subordonate anumitor interese politice („slavizarea” populației geto-dacice de la răsărit de Carpați, constituirea „poporului și statului moldovenesc”, „eliberarea” Basarabiei de sub jugul turcesc în 1812, România – „stat imperialist”), primește pe bună dreptate, pe lângă argumente științifice

irefutabile, și calificative severe precum „elucubrații”. „Cel mai bun răspuns la această manieră de abordare – susține autorul – îl reprezintă cunoașterea și înțelegerea evenimentelor, a trecutului, printr-o cercetare atentă a izvoarelor și istoriografiei, prin angajarea în dezbateri științifice de ținută, lipsite de idei preconcepute, pasiuni și urme de dogmatism” (p. 98).

O asemenea abordare prespune interpretarea corectă izvoarelor istorice și a principalelor lucrări referitoare la Basarabia. În ceea ce privește istoriografia problemei se poate aprecia fără rezerve, parcurgerea și interpretarea sa critică exhaustivă. Lucrarea se bazează pe ceea ce s-a publicat despre trecutul Basarabiei în ultimele două-trei decenii. Aprecierile formulate de istoricul Ion Agrigoroaiei sunt susținute atât prin lucrări speciale sau generale referitoare la statul român (mai ales la Basarabia ca parte integrantă a sa), cât și prin documentele selectate.

Partea a doua a cărții cuprinde documente (sau fragmente din documente) publicate în colecții speciale sau în presa oficială. 13 dintre ele se referă la unirea Basarabiei cu România în anul 1918, 18 la raptul teritorial din anul 1940, iar 4 la statutul Basarabiei așa cum este el stabilit în anul 1991. Documentele selectate (de la Tratatul de la Luck până la Declarația Parlamentului României privind proclamarea independenței Republicii Moldova) au în vedere statutul internațional al Basarabiei. Unele sunt, în general, cunoscute publicului larg; altele (cum ar fi cele ce fac referire la pretențiile Ucrainei în 1918 sau ale Uniunii Sovietice în vara anului 1940) probabil doar până la apariția acestei cărți.

Basarabia în acte diplomatice 1711-1947 este o lucrare științifică de certă valoare și în același timp necesară. Felul în care este scrisă (riguros științific, sobru și clar) o face utilă în mediul academic, dar accesibilă și publicului larg. Ordinea cronologică în care este tratată istoria Basarabiei (istoricul Ion Agrigoroaiei este dezamăgit de prezentarea trecutului nostru în manualele școlare prin „topirea” lui „într-un cadru general prezentat tendențios”), cele 17 hărți lămuritoare ce încheie volumul, concluziile științifice și documentele ce le susțin cer, chiar impun, ca această carte să aibă mulți cititori. Nădăjduim că așa va fi. Urmează oare **Bucovina în acte diplomatice**? Așteptăm.

Adrian Horodnic